

Prof. univ. dr. Constantin Cloșcă

**Istoria aducerii capului lui
Mihai Viteazul la Iași
(1916-1920)**

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2019

Prefață

În lucrarea de față, autorul și-a propus să surprindă, prin mărturii de epocă, aspecte privind întâmplări mai puțin cunoscute din vremea Primului Război Mondial, război la care România a participat între august 1916 – noiembrie 1918, în scopul mărturisit de eliberare a teritoriilor românești, aflate sub dominație străină, și al unirii acestora cu Țara Mamă – România.

În contextul conflagrației ce s-a derulat și pe teritoriul României, s-au impus măsuri de punere la adăpost a unor valori de patrimoniu cu caracter spiritual-emoțional, îndatorire ce a revenit și cultului – Bisericii Ortodoxe Române.

Înaintarea inamicului în interiorul României a alertat autoritățile și populația, luându-se măsuri de protejare a valorilor patrimoniale, dintre care o grijă deosebită a fost acordată craniului domnitorului Mihai Viteazul, aflat la Mănăstirea Dealu,

lângă Târgoviște. În toamna anului 1916, când lucrurile s-au precipitat, armata română fiind nevoită să se retragă către Moldova, iar zona Târgoviștei fiind amenințată să ajungă sub ocupația inamicului, Relicva la care ne referim a fost ridicată în mare taină de părinți ai Mănăstirii Dealu și, cu aprobări ale autorităților centrale și locale, a fost adusă la Iași și predată spre păstrare Mitropolitului de atunci, P.S.S. Pimen, care cu mare emoție și pioșenie s-a angajat să o păstreze cu grija cuvenită unui sfânt de mare importanță pentru neamul românesc.

Totodată, autorul și-a orientat atenția asupra manifestărilor închinare unor momente legate de prezența Relicvei Sfinte la Iași, manifestări de amploare ce reflectă importanța acordată Marelui Voievod, înfăptuitor de *unitate românească timpurie*. Lucru cunoscut, deoarece Mihai Viteazul, în timpul domniei Sale ca domnitor al Munteniei, a reușit să unifice Țările Române: Muntenia, Transilvania și Moldova, în luna mai 1600. La Iași, în capitala Moldovei, Mihai Viteazul s-a proclamat: *Domn a Țării Românești, a Ardealului și a toată țara*

Moldovei, pohta ce-am pohtit. Unirea înfăptuită atunci nu a rezistat, însă ecoul s-a păstrat până în zilele în care rămășițele lui Mihai aveau să participe la Unirea mult dorită, care s-a înfăptuit în prezența Craiului său împodobit regește și prețuit ca atare. Este relatat faptul că oamenii responsabili ai timpului au găsit cu temei locul cel mai potrivit pentru adăpostirea în siguranță a Relicvei – Iașiul, la sfânt-lăcașul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Autorul surprinde și versiunea potrivit căreia Relicva ar fi fost adăpostită un timp pe teritoriul Rusiei, la Kerson, lucru care nu se confirmă, dovedit de altfel de autor.

Privitor la cele două momente publice prin care populația a luat act de prezența Relicvei la Iași, lucrarea conține ample referiri la momentul sărbătoririi zilei de 8 noiembrie 1918, ziua Sfinților Mihail și Gavriil, zi în care și în anii de dinainte era sărbătorit *Eroul de la Călugăreni* – cum a intrat în Istoria Românilor – Mihai Viteazul. O a doua manifestare de dimensiunile celei dintâi a avut loc la 23 august 1920, când Relicva a trebuit să părăsească

Iașiul pentru reșezarea ei la locul de veci consacrat – Mănăstirea Dealu. În ambele cazuri sărbătoririle au avut loc în prezența Relicvei Domnitorului, ceea ce a avut un mare impact, dar în același timp și în condițiile derulării pozitive a evenimentelor privind războiul și procesul de realizare a Marii Uniri a românilor sub același sceptru al Regelui Ferdinand (proces în curs de derulare în anul 1918, împlinit în anul 1920).

Dimensiunea celor două manifestări a rezultat din caracterul național al acestora. La Iași se afla o numeroasă populație venită din tot spațiul românesc (refugiați), între care și multe personalități care au lucrat tot timpul războiului, cu întreaga lor dăruire, la realizarea actului împlinit la 1 Decembrie 1918. De asemenea, participarea Regelui Ferdinand I, a Reginei Maria, a Familiei Regale, a membrilor Guvernului, a membrilor Parlamentului României, a Armatei, a întregului sobor bisericesc al Mitropoliei, precum și a întregii populații a Iașiului, fără exagerare, scoate în evidență prețuirea acelor momente împlinitoare al destinului istoric.

Omagiu poetic

Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare

(Dimitrie Bolintineanu)

Ca un glob de aur luna strălucea
Și pe-o vale verde oștile dormea;
Dar pe-un vârf de munte stă Mihai la masă
Și pe dalba-i mână fruntea lui se lasă;
Stă în capul mesei, între căpitani,
Și recheamă dulce tinerii săi ani.
Viața noastră trece ca suava rouă
Când speranța dulce ne surâde nouă.
Astfel astă dată viața lor cura;
Cugetele triste nu-i mai tulbura;
Luna varsă raze dulci și argintoase;
Astrul suflă coamele pletoase;
Căpitanii toarnă prin pahare vin
Și în sănătatea lui Mihai închin.

Dar Mihai se scoală și le mulțumește
Și luând paharul astfel le vorbește:

- Nu vă urez viață, căpitanii mei!
Dimpotrivă, moarte, iată ce vă cei!
Ce e viața noastră în sclavie oare?
Noapte fără stele, ziuă fără soare.
Cei ce rabdă jugul și-a trăi mai vor
Merită să-l poarte spre rușinea lor!
Sufletul lor nu e mai presus
Ce le-ncinge brațul, iau de martor Cerul!
Dar românul nu vrea câmpul fără flori,
Zile lungi și triste fără sărbători.
Astfel e vulturul ce pe piscuri sboară;
Aripile taie-i că ar vrea să moară!
Astfel e românul și român sânt eu
Și sub jugul barbar nu plec capul meu.

Mihai Viteazul, portretul de la Praga realizat de Egidius Sadeler, din anul 1601

Decorația „Ordinul Mihai Viteazul”

Cuprins

Prefață	5
Introducere	11
<i>Odiseea relicvei lui Mihai Viteazul</i>	26
Articole și interviuri cu detalii despre momentul comemorării lui Mihai Viteazul	35
Momente de neuitat la Iași, 8 noiembrie 1918	41
Discursul I.P.S.S. Pimen Mitropolitul Mol- dovei, cu prilejul sărbătoririi Domnito- rului Mihai Viteazul, 8 noiembrie – ziua Sfinților Mihail și Gavriil	43
<i>Urzitorul Unirii noastre politice – Mihai Viteazul</i>	46
<i>Simbolul unității naționale</i>	47
<i>Parastasul de ieri</i>	49
<i>Comemorarea lui Mihai Viteazul și ideea Unirei</i>	52

Revenirea Relicvei lui Mihai Viteazul în lăcașul veșniciei lui, la Mănăstirea Dealu – Târgoviște	56
Extras din ziarul „Evenimentul” – Iași, din numărul de pe 24 august 1920	61
<i>Solemnitatea transportării Capului lui Mihai Viteazul</i>	64
Târgoviște – revenire	67
Mărturii de epocă, preluate și redată de presa vremii, precum și lucrări de specialitate care redau momentele emoționante de la procesiunea reînhumării Craniului Mare-lui Voievod la Mănăstirea Dealu – Târgoviște	69
<i>Aducerea Capului lui Mihai Viteazul</i>	72
<i>Memoria tenere</i>	75
Încheiere	81
Omagiu poetic – <i>Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare</i>	90
Bibliografie	99

Autorul este absolvent al Facultății de istorie a Univ. „Al. I. Cuza” din Iași, promoția 1963, doctor în istorie din 1984. După absolvire a lucrat ca muzeograf și șef de secție la Muzeul de Istorie a Moldovei din Iași. A realizat tematic și expozițional secția de Istorie contemporană. A inițiat și coordonat revista „Cercetări istorice” (serie nouă) din anul 1970 până în 1977.

În octombrie 1977 s-a transferat, prin concurs, la Institutul Politehnic „Gh. Asachi” din Iași, catedra de Științe sociale, ca lector, preluând cursul de *Probleme fundamentale ale istoriei românilor*. În 1991 promovează conferențiar la aceeași disciplină. Din 1998 se transferă la Universitatea „Danubius” – Galați, preluând cursul de *Istoria dreptului românesc*. Pensionat, limită de vârstă, în 2004.